

ÚŘAD PRO OCHRANU HOSPODÁŘSKÉ SOUTĚŽE

UOHSX003HCWE

UOHS 8. - 9. úřad
UOHS 8)

Číslo jednací:
ÚOHS-P827/2010/KD-4219/2011/850/LDu

Vyřizuje/linka/fax:
Mgr. Dufková/237/114

V Brně dne:
29. 3. 2011

Sdělení Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže

Úřad pro ochranu hospodářské soutěže provádí v současné době šetření podnětu spis. značky P 827/2010, který se týká stanovení dodavatele talárů Českou advokátní komorou (dále jen "ČAK nebo Komora") pro své členy. Podavatel poukazuje na možné překročení pravomocí ČAK, když svým členům stanovila, od kterého dodavatele si na své náklady musejí talár pořídit.

Dne 16. 3. 2011 proběhlo v sídle Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže (dále jen "Úřad") ústní jednání s předsedou ČAK JUDr. Martinem Vychopněm a tajemníkem ČAK JUDr. Ladislavem Krymem. Níže Úřad shrnuje průběh tohoto jednání a podává své stanovisko ve věci.

Zástupci ČAK objasnili Úřadu proces i důsledky přijetí obecně závazných norem v dané oblasti. Zákon č. 85/1996 Sb., o advokacii (dále jen „zákon o advokacii“) uložil ČAK povinnost stanovit vzhled advokátského taláru, když nová právní úprava stanovila povinnost členům ČAK nosit talár při jednání před určitými soudy (§ 17a zákona o advokacii). Zákonem o advokacii byla ČAK *implicitně* zmocněna i ke stanovení doby, od které bude tato povinnost pro advokáty platit. S ohledem na včasné naplnění § 17a zákona o advokacii přistoupila ČAK ke stanovení tohoto data k 1. 6. 2011.

Vzhledem k tomu, že cílem nové právní úpravy bylo posílení důstojnosti profese zavedením povinného nošení jasně identifikovatelného advokátského taláru ve stanovených případech, přistoupila ČAK k uspořádání výběrového řízení na podobu tohoto oděvu. Následně nechala ČAK tuto podobu zapsat coby průmyslový vzor.

ČAK rovněž provedla průzkum na tuzemském trhu krejčovských služeb, aby zjistila, na kolik je reálné, že poptávka řádově několika tisíc členů po vyrobení taláru dle vytvořeného vzoru bude v požadovaném čase uspokojena. Ukázalo se nemožným požadovat po kterémkoli výrobcí schopnost ušít 1 až cca 10 000 kusů talárů v dohledné době. Bylo proto nutné zajistit vybranému dodavateli jistý počet odběratelů, aby bylo možné opatřit dostatečné množství materiálu i výrobních kapacit.

Vzhledem k časové tísní a potřebě zajistit jednotný vzhled talárů přistoupila ČAK k uspořádání výběrového řízení na jednoho dodavatele advokátských talárů. Výhoda tohoto postupu spočívala dle ČAK mj. v tom, že jednomu dodavateli bylo možno garantovat (alespoň řádově v tisících) určitý počet zakázek z řad advokátů a advokátních koncipientů. Tak mohlo být

zajištěno dostatečné množství formálně shodných a přitom cenově dostupných oděvů (úspora z rozsahu) pro členy ČAK. Vítězi tohoto výběrového řízení ČAK smluvně udělila výhradní licenci k užívání průmyslového vzoru advokátního taláru.

Úřad sdělil zástupcům ČAK následující stanovisko k projednávané věci, a to i s přihlédnutím k dopisu ČAK ze dne 14. 1. 2011 čj. 980/2011/850.

Podle ustanovení § 2 odst. 1 zákona č. 143/2001 Sb., o ochraně hospodářské soutěže a o změně některých zákonů, v platném znění (dále jen „zákon“) se soutěžiteli rozumí fyzické a právnické osoby, jejich sdružení, sdružení těchto sdružení a jiné formy seskupování, a to i v případě, že tato sdružení a seskupení nejsou právnickými osobami, pokud se účastní hospodářské soutěže nebo ji mohou svou činností ovlivňovat, i když nejsou podnikateli. V této souvislosti Úřad konstatuje, že advokáti sdružení v ČAK jsou soutěžiteli a ČAK je tedy z pohledu zákona soutěžitelem, resp. sdružením soutěžitelů. Osobní působnost zákona se na ČAK vztahuje. Zde považuje Úřad rovněž za podstatné zmínit, že ČAK je profesním sdružením vzniklým *ex lege*, povinně sdružuje všechny advokáty, resp. advokátní koncipienty působící v České republice a stát na ni přenesl část výkonu veřejné moci (samospráva) právě v oblasti advokátského stavu.

Úřad předně uvádí, že není oprávněn jakkoli posuzovat samotný záměr zákonodárce odít členy ČAK v určitých případech talárem, rovněž se nemůže vyjadřovat k podobě stavovského oděvu a formě, jakou ČAK zvolila k jejímu stanovení. Působnost Úřadu v oblasti hospodářské soutěže začíná až tam, kde může jednáním stavovské organizace – sdružením soutěžitelů dojít k ovlivnění hospodářské soutěže. Zkoumal tedy postup komory poté, co došlo ke stanovení podoby advokátského taláru, a dále legální zmocnění, jimiž je ČAK vybavena.

Dle názoru Úřadu má ČAK podle §17a odst. 2 zákona o advokacii zmocnění ke stanovení vzhledu stavovského oděvu advokáta, ne však již ke stanovení konkrétního dodavatele, potažmo ceny, již mu mají členové komory hradit. Ani argument „zajištění jednotnosti talárů“ neodůvodňuje sám o sobě stanovení jediného dodavatele, neboť této jednotnosti může být dosaženo i jinak, např. tím že by v usnesení byl stanoven vzhled advokátního taláru ne pouze fotografií v příloze, ale podrobným slovním popisem, jako je tomu např. u státních zástupců nebo soudců, a advokátům, kteří by si chtěli nechat talár ušít u jiného dodavatele, by byla poskytnuta stříhová dokumentace/licence. Jak Úřad při jednání se zástupci ČAK zjistil, podrobný slovní popis komora zveřejnila v advokátním bulletinu, přesto však v současnosti neumožňuje získat licenci na průmyslový vzor taláru.

Ze soutěžního hlediska tedy existuje pouze jediný dodavatel, byť vzešlý z veřejné soutěže, oprávněný talár vyrobit. Členové ČAK mají povinnost na své náklady si u něj oděv objednat, jinak nemohou zastupovat své klienty před stanovenými typy soudů. Dle názoru Úřadu tak jednáním ČAK došlo k vyloučení všech dalších potenciálních soutěžitelů, zde výrobců talárů, z možnosti vstoupit na trh. Rovněž v podstatě došlo ke stanovení ceny, na jejíž výši musí členové komory přistoupit a z vlastních prostředků ji dodavateli hradit. Nemohou využít běžných tržních principů vyjednávání o ceně či volby alternativního dodavatele. Navíc členové komory dle názoru Úřadu nemohou ani odmítnout postup přikázaný ČAK, neboť by se vystavili riziku, že nebudou moci plnohodnotně vykonávat „hlavní“ oblast své činnosti, tedy zastupovat klienty před všemi typy a stupni soudů. Dopad posuzovaného jednání ČAK tak nepochybně může zasáhnout, byť nepřímou, i trh advokátních služeb.

Co se týče kvalifikace nastíněného postupu ČAK, Úřad konstatuje, že naplňuje všechny znaky rozhodnutí sdružení soutěžitelů. Povinnost nechat si na vlastní náklady zhotovit talár u komorou vybraného dodavatele je stanovena orgánem sdružení soutěžitelů a směřuje ke sjednocení chování členů tohoto sdružení na přinejmenším jednom relevantním trhu. Toto jednání je nepochybně způsobilé ovlivnit, potažmo narušit hospodářskou soutěž na trhu. Nebezpečnost pro soutěž je dále zvýrazněna povinným členstvím v komoře a povinným dodržováním rozhodnutí ČAK. Vzhledem k tomu, že posuzované rozhodnutí sdružení nemá *prima facie* podobu tzv. tvrdého kartelu na trhu advokátních služeb, kdy by např. ČAK požadovala sjednotit cenu konkrétních advokátních výkonů apod., zabýval se Úřad účinky tohoto jednání. V souladu s § 3 odst. 4 zákona je třeba zvážit benefity plynoucí z každé dohody, nezbytnost takové dohody pro jejich dosažení a na druhé straně negativa vyplývající z ní pro hospodářskou soutěž.

Obecně platí, že zásah do soutěžního prostředí musí být zásadně minimální, nezbytný k uspokojení veřejného zájmu (zde důraz na důstojný výkon profese a jednotnost vzhledu talárů), současně není na vůli stran dohody (zde rozhodnutí sdružení soutěžitelů), jaké prostředky k dosažení tohoto cíle zvolí. Ustanovení § 3 odst. 4 zákona o ochraně hospodářské soutěže v této souvislosti výslovně stanoví, že omezení uložená soutěžitelům musejí být nezbytná k dosažení výhod plynoucích z posuzovaného jednání.

Úřad má dále za to, že ČAK tím, že ve svém usnesení uložila advokátům povinnost zajistit si zhotovení taláru prostřednictvím dodavatele stanoveného ČAK, překročila zákonné zmocnění a nemůže tudíž uložení této povinnosti ospravedlňovat dodržením postupu dle § 53 odst. 3 zákona o advokacii. Prospěchu spočívajícího v jednotném a důstojném vzhledu advokátních talárů je možno obecně dosáhnout i jinak. Úřad se též domnívá, že poskytnutím vzoru taláru advokátům by ČAK neporušila žádné zákonné ustanovení.

Podle názoru Úřadu je však rovněž třeba hodnotit okolnosti, za nichž ČAK k popisovanému jednání přistoupila. Úřad se ztotožnil se závěrem ČAK, že v počátečním období zavedení povinnosti nošení taláru bylo fakticky nemožné zajistit dostatečný počet dodavatelů talárů tak, aby ve stanoveném termínu uspokojili poptávku členů ČAK v řádu tisíců kusů shodných advokátních talárů, a to i v případě, že by disponovali příslušným průmyslovým vzorem. Rovněž cena pro spotřebitele, zde advokáty a advokátní koncipienty, by pravděpodobně byla daleko vyšší, nežli je tomu u současného dodavatele.

Úřad konstatuje, že časové a objemové podmínky počáteční fáze plnění zákonné povinnosti nosit talár objektivně ospravedlňují postup ČAK. Tyto objektivní důvody však dle názoru Úřadu nemohou trvat věčně. V budoucnu již poptávku advokátů a koncipientů z objemového i časového hlediska budou moci uspokojit i další dodavatelé, např. malé a střední podniky působící v regionech, a to za cenu, která bude výsledkem neomezeného střetu nabídky a poptávky v místě a čase. Vzhledem k tomu, že jednání ČAK splňuje pojmové znaky zakázaného rozhodnutí sdružení soutěžitelů a *pro futuro* nejsou dány důvody toto jednání objektivně ospravedlňující, doporučil Úřad ČAK, aby omezila časovou platnost svého rozhodnutí.

S ohledem na menší závažnost posuzovaného jednání pro hospodářskou soutěž přistoupil Úřad k řešení věci neformálním postupem, tzv. soutěžní advokací bez zahájení správního řízení.

Zástupci ČAK na shora uvedeném jednání akceptovali stanovisko Úřadu a navrhli, že komora bude v budoucnu poskytovat průmyslový vzor advokátního taláru advokátům, kteří nezvolí stávajícího dodavatele, a to za určitý přiměřený poplatek.

K tomu Úřad konstatoval, že zmíněný poplatek nesmí v podstatě znamenat zamezení jinému způsobu, jak může člen ČAK taláru dosíci.

Zástupci ČAK přislíbili při uvedeném jednání projednat změnu postupu komory do budoucna, a sice v rámci nejbližšího zasedání představenstva ČAK (v dubnu 2011). ČAK bude Úřad informovat o svém postupu v této věci, a to nejpozději do **30. 4. 2011**.

Související podklady a informace je možno zaslat na adresu Úřadu. Lze využít i faxového čísla 542 167 114 či e-mailu Úřadu posta@compet.cz.

S pozdravem

Mgr. Igor Pospíšil
ředitel Odboru kartelů

Obdrží:
Česká advokátní komora
Národní 16
110 00 PRAHA 1